

SLOVENSKI

Vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK IV

DUNAJ, V SREDO, 7. XII. 1949

ŠTEV. 84 (269)

Udarec proti slovenskemu šolstvu tudi na Goriškem

Kakor pred kratkim v Trstu je bil sedaj tudi na Goriškem izvršen napad na slovensko šolstvo. Zaradi tega je odpotovala drugega t. m. posebna delegacija Demokratične fronte Slovencev v Italiji v Rim, da predloži ministrskemu predsedniku in prosvetnemu ministru protestno noto, ki jo zaradi tako zelo podobnih šolskih razmer v Italiji z našimi pričujemo v celoti:

V zadnjih mesecih se napadi na slovensko šolstvo vrstijo zaporedoma in izgleda, da je to načrtno pripravljeno s strani raznih političnih organizacij in osebnosti, ki so že za časa fašizma sodelovale pri uničenju vsega kulturnega in prosvetnega izživljanja Slovencev v Italiji.

Posebno nas je zadela vest, da je prosvetno ministrstvo v Rimu izdalo 25. novembra ukaz, v katerem se na način, ki nima zakonske osnove, izganja iz vseh vrst naših šol učence in dijake, katerih starši so oplirali za Italijo. Ta okrožnica je bila poslana vsem slovenskim osnovnim in srednjim šolam na Goriškem in je vzbudila med prizadetimi starši veliko ogorčenje. Glasi se:

„Opozarjamo, da se sme dovoliti obiskovanje vseh vrst in stopenj šol s slovenskim učnim jezikom samo učencem s slovenskim materinskim jezikom, ne pa otrokom tistih, ki so s tako svečanim obveznim aktom, kakršen je opcija, izjavili, da je njihov občevalni jezik italijanski.“

Izvršni odbor Demokratične fronte Slovencev, katera je edina predstavica vsega slovenskega življa v Italiji, obsoja tako početje proti slovenskim osnovnim in srednjim šolam in smatra to za grobo kršenje členov mirovne pogodbe in zakonov državne ustave, s katerimi so bile slovenski manjšini v Italiji zagotovljene vse pravice.

Radi tega odločno protestira, ker se meša pojme „materinski jezik“ s pojmi „občevalni jezik“ in se na ta način skuša čistokrvne Slovence, katerih otroci že od rojstva govore slovensko in obiskujejo slovensko osnovno ter srednjo šolo, vsolati v italijansko šolo. S tem dejanjem se jasno in odkrito priznava, da se hoče na vsak način spet začeti z raznarodovalnim delom med slovenskim življem. Ker so nekateri starši izjavili v svojih prošnjah za opcijo, da je njihov občevalni jezik slovensko-italijanski, še niso zanikali svojega slovenskega pokolenja. Obmejni živelj je bil vedno zatiran za časa fašizma in je bil prisiljen posluševali se v uradih, trgovinah in pri vseh drugih poslih italijanskega jezika, ker mu je to fašizem vsilil. Če govore Slovinci radi krajevnih razmer več jezikov, s tem še ni rečeno, da se morajo odreči slovenskim šolam, ki so na Goriškem ravno tako državne kot so italijanske in prav tako kontrolirane od italijanskih oblasti.

Vse šole so državne tako slovenske kakor italijanske. Poleg tega se v slovenskih šolah istočasno poučuje v obilni meri tudi italijanščina.

Zato smatra Izvršni odbor Demokratične fronte Slovencev, da je prej omenjena okrožnica ministrstva prosvete v Rimu direktno napad na vse slovensko šolstvo in pomaga vsem drugim šovinističnim političnim organizacijam pri uničenju slovenskega šolstva v Italiji. Zahtevamo, da se odlok ministrstva prosvete v Rimu takoj prekliče in izda ukrep proti vsakemu preganjanju slovenskih šol. Prepada, katerega je ustvaril fašizem, se s podobnimi ukrepi samo pogloblja in širi nevzdržno stanje na tem obmejnem ozemlju, ki nikakor ni nihi v čast, niti v korist italijanskemu narodu in italijanski republiki.

Iz spomenice vidimo, kako so tudi v Italiji sile na delu, da bi čimprej potujčile slovensko dečo. V mnogem vidimo silno podobnost s šolskimi razmerami pri nas na Koroškem. Pri nas kakor v Italiji se začne borba proti šolstvu najprej od strani šovinističnih napadalnih organizacij in nato jim priskoči oblast s svojimi ukrepi na pomoč. Pri nas

kakor v Italiji obstoja formalno zakon o enakopravnosti Slovencev in o pravici do uporabe jezika, dejansko pa te enakopravnosti Slovencev, kakor vidimo, naši veliki sosede nikjer ne priznajo. Vsekakor pa vidimo v Italiji v enem pogledu veliko razliko med razmerami pri nas in na Goriškem: iz spomenice je razvidno, da obstojajo v Italiji tudi popolnoma slovenske šole, ki jih pri nas ne poznamo. Toda kakor kaže najnovejši napad italijanskih oblasti na slovensko šolstvo, so italijanski šovinisti že začeli tudi borbo proti tej pridobitvi narodnoosvobodilne borbe naših goriških bratov. Odločni protest Demokratične fronte Slovencev v Italiji pa je porok, da Slovinci na Goriškem nōčejo ponovite fašističnega nasilja. Koroški Slovinci jim želimo v njihovi borbi popoln uspeh, posebno ker s tržaškimi Slovenci in z nami stojijo na braniku slovenske zemlje, po kateri stegajo svoje grabeljive roke imperialisti s severa in zapada.

Jugoslavija je proslavila svoj največji praznik

Po vsej Jugoslaviji je ljudstvo s ponosom proslavilo največji praznik, Dan republike, dan svobode, neodvisnosti ter enakopravnosti narodov. Delovni ljudje Jugoslavije so se pripravljali na ta slavnostni dan v okviru petletnega plana z medsebojnim tekmovanjem, s tekmovanjem za večjo storilnost ter s tem omogočili, da so se ta dan lahko otvorile nove ceste, zadržni domovi in da so pričeli delati in proizvajati obrati novih tovarn. Ta dan je bil pregled izvršenega dela, hkrati pa načrt, kako bodo v najkrajšem času in čimbolj dovršili vse plansko delo.

Prezidij Ljudske skupščine je pred praznikom odlikoval 1300 delavcev, ki so se posebno odlikovali v raznih tovarnah.

Povsod se je prikazal visoki polet izgradnje socializma, ki se veča iz dneva v dan in zavzema vedno večji razmah. Ti veliki uspehi dokazujejo, da se bo petletni plan izvedel in prinesel vsem državljanom blagostanje, hkrati pa pred vsem svetom dokazal, da hiti Jugoslavija po poti resničnega socializma lepši bodočnosti naproti. Vsa prizadevanja kominformizma, da bi z lažmi in klevetami oviral graditev socializma svobodnih jugoslovanskih narodov, so jalova in brezpredmetna.

V počastitev Dneva republike je bila v Narodnem gledališču v Beogradu slavnostna akademija, ki se je je udeležil maršal Jugoslavije Tito s člani vlade Rankovičem, Kidričem in Neskovičem, kakor tudi predsednik prezidija Ljudske skupščine FLRJ dr.

Ivan Ribar, zastopniki vlade LR Srbije, sindikatov, Jugoslovanske armade in masovnih organizacij.

V beograjskih gledališčih so bile slavnostne predstave za najboljše delavce in njihove družine; v dvorinah in na trgih Beograda pa so bili koncerti in kinopredstave.

Prav tako je proslavila veliki praznik tudi beograjska univerza. Profesorji in študentje so se zbrali na slavnostnem zborovanju, ki so se ga udeležili tudi zastopniki prezidija Ljudske skupščine FLRJ, zvezne vlade in vlade LR Srbije, zastopniki Partije, srbske akademije znanosti in mnogi drugi. Na zborovanju je bilo nagrajenih okoli 500 študentov, ki so se posebno izkazali pri študiju in znanstvenih delih. Ob tej priložnosti so v univerzi odkrili spominsko plošč 27 študentom, ki so kot Narodni heroji padli v narodnoosvobodilni borbi.

S posebno svečanostjo so proslavili ta dan v Ljubljani, kjer je imel slavnostni govor predsednik prezidija Ljudske skupščine Josip Vidmar. Orisal je pomen zgodovinskega zasedanja AVNOJ-a (Antifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije) v Jajcu in poveljne uspehe ter se nato dotaknil vzhodnih obrekovalcev, katerim je laž omogočila nov poklic. Med drugim je poudaril: Moralo je priti do dogodkov, ki so zavzeli realno obliko kominformatske gonje, samo zaradi tega, ker vztrajamo taki, kakršni smo: svobodoljubni, neodvisni, načelni in pogumni.

(Dalje na 2. strani)

Naloga naprednega tiska naj bo, da vodi narod v borbi za nacionalne, socialne, kulturne in politične pravice, da mu kaže pot, ga vzgaja in uči!

Naš tisk in dopisnik na vasi

Tisk, bodisi slovenska knjiga ali slovenski časopis, je igral v zgodovini koroških Slovencev izredno važno in pomembno vlogo. Saj je bil skorajda edino sredstvo za izobrazbo naše mladine v materinščini in za ohranitev slovenskega jezika sploh. Šola, kakor vsi vemo, nam nikoli ni dala tega, kar bi naš narod potreboval. Nasprotno, bila je le ponemčevalnica naše mladine. Zato je naše ljudstvo posegalo po slovenskem tisku, po slovenski knjigi, ki jo je vedno rado prebralo, ob nedeljskih popoldnevih, ob praznikih, zlasti pa v dolgih zimskih večerih. V nič manjši meri pa je posegalo po slovenskem časopisu, ki ni bil samo učitelj našega ljudstva, temveč tudi njegov voditelj v stoletni borbi za svobodo in enakopravnost.

Posebno važno vlogo je slovenski tisk na Koroškem odigral v dobi narodnoosvobodilne borbe. Saj je organiziral naše stoletja zatirano in tlačeno ljudstvo v borbi proti zločinskemu fašizmu, ki je hlepel po naši slovenski zemlji, ga vzgajal in učil v naprednem protifašističnem duhu. Seznanjal ga je z uspešno borbo bratskih jugoslovanskih narodov in vseh svobodoljubnih narodov sveta ter ga tako podžigal k še večjim naporom, še odločnejši borbi. Kazal mu je pravo pot, po kateri bo slovenski narod na Koroškem po dolgih letih trpljenja in zapostavljanja končno dosegel resnično svobodo in popolno enakopravnost.

Naloga naprednega tiska Slovenske Koroške, torej naloga našega tiska, tudi danes ni nič drugačna. Od nekdanj je njegova naloga, da vodi narod v borbi za njegove nacionalne, socialne, kulturne in politične pravice, za njegovo popolno enakopravnost, da nam kaže pravo pot, da ga vzgaja in uči. To je naloga našega tiska, našega „Slovenskega vestnika“ tudi v bodoče.

List pa ne nastane sam od sebe. Nasprotno, nikdar in nikoli ne more v polni meri izvršiti svoje velike naloge, če nastaja samo v uredništvu, če nima stika s terenom in ni povezan z ljudstvom. Vsak napredni list mora biti nujno najtesneje povezan z ljudstvom, kateremu je namenjen. Imeti mora mrežo dopisnikov, sodelavcev in sotrudnikov na terenu, torej ljudi, ki ga obveščajo o vsem, kar se na vasi dogaja.

Kaj je, oziroma kaj mora biti dopisnik? — Dopisnik mora biti novinar. Bistvo novinarstva pa je v tem, da zna opazovati, da vidi vse, kar se med našim ljudstvom na vasi dogaja, in kar naše ljudstvo najbolj teži. Slo bi predaleč, če bi na tem mestu podrobno hoteli razpravljati o tem, kaj naj dopisniki poročajo, kaj naj pišejo. Opazovati morajo znati in videti, kaj je bistveno in važno, in v svojih poročilih zajeti prav vse, tudi najmanjšo stvar, ki tiče vsakodnevnega življenja, borbe in dela našega ljudstva na vasi.

Dopisnik na terenu mora, če hoče pravilno izvršiti svojo nalogo, nadalje stremeti za tem, da izpopolni svoje znanje, da študira, da se uči. K temu nedvomno spada čitanje dobre slovenske knjige, da si nabereмо plemenitih misli in se naučimo pravilne slovenščine, ter čitanje na-

predne literature, ki nam daje podlago za politično izgradnjo itd. Politično zgrajen pa mora biti vsak dopisnik, vsak novinar, ker le tako bo lahko pravilno obravnaval različna vprašanja na terenu in jih tudi pravilno prenašal dalje. Saj je in mora biti prav dopisnik na terenu tisti, ki nudi gradivo za naš „Slovenski vestnik“. Uredništvo si tega, kar bo list prinesel, ne more enostavno izmisliti. Če bi tako delali, bi list ne bil dober. „Slovenski vestnik“ bo v resnici dober in ustrezal zahtevam in potrebam našega ljudstva le, če bodo dopisniki na terenu na mestu, če bodo poslali uredništvu čim več gradiva.

Vedeti pa moramo, da se naš list razlikuje od drugih, ki ali v istem ali v drugem jeziku tudi prihajajo v naše roke. Naš list je napreden in piše v naprednem duhu. So listi, ki so jim najbolj pri srcu senzacije in različne zanimivosti, ker mislijo na ta način ustreči bralcu. To so malomeščanski, buržoazni listi, ki sta jim resnica in stvarnost deseta briga. Ti listi čisto načrtno zapirajo ljudstvu oči. Z različnimi senzacijami, „zanimivostmi“, bedastostmi in neumnostmi, katerim se naj bi bralec smejal, poskušajo odvracati oči in pozornost delovnega ljudstva do vsakodnevnih problemov, od borbe za vsakdanji kruh, od pomanjkanja in bede, zlasti od neusmiljenega izkoriščanja, ki so mu delovni ljudje podvrženi v kapitalističnih državah.

Tak naš list ni in tudi nikoli ne sme biti. „Slovenski vestnik“ mora odpirati ljudstvu oči, mu prikazovati vsakodnevne probleme, ga podpirati v borbi za vsakdanji kruh, in braniti ga pred nacionalnim in socialnim izkoriščanjem. „Slovenski vestnik“ mora kazati ljudstvu pot, kako se bo rešilo iz gospodarske krize, iz sedanjega neznoznega položaja, in ga voditi in učiti. Pri tem pa mu morata biti resnica in stvarnost poglavitni zapovedi. Resnica in stvarnost zlasti zdaj, ko naše ljudstvo napadajo z vseh strani, ko z lažjo in klevetami poskušajo diskreditirati našo borbo, ki je pravična in popolnoma upravičena, ko lažejo, da nas ni več in da je naše - tako imenovano „koroško“ - vprašanje dokončno rešeno z izidom zadnjih volitev.

Resnica in stvarnost naj bosta najmočnejše orožje „Slovenskega vestnika“, prav tako pa tudi naših dopisnikov, sodelavcev in sotrudnikov na terenu. S tem orožjem bomo namreč premagali vsakega še tako močnega in zvitega sovražnika.

To naj bi bila beseda našim dopisnikom na vasi, oziroma poziv, naj storijo vse, da bo „Slovenski vestnik“ list, kakršen mora biti, kakršnega naše ljudstvo potrebuje in zahteva. V tem veličastnem boju, ki ga danes bje naš narod, bodo naši dopisniki največ doprinesli, če bodo postali pravi novinarji in svoje dopisniške naloge vestno izpolnjevali, zavedajoč se velike vloge, ki jo je v naši borbi že od nekdaj igral slovenski tisk in ki jo danes igra naš napredni tisk — edino resnično glasilo koroških Slovencev „Slovenski vestnik“.

France Košutnik

Franciji grozi nova vladna kriza

Še ni dolgo od tega, ko je bila Francija skozi 4 tedne brez vlade in je sedanjemu ministrskemu predsedniku Bidaultu komaj uspelo, da je z vsoto sestavil novo vlado, toda danes grozi Franciji spet nova vladna kriza. Prvega tega meseca je odstopil minister za poljedelstvo, ker se ni strinjal z načrtom vlade, ki je hotela uvesti najvišje cene za sladkorno peso. V teku 4 dni pa je odstopil še drugi minister, ko je zadnje nedeljo podal svojo ostavko namestnik ministra za zdravstvo, ker se je desničarska kmečka stranka odločila, da odkloni Bidaultov sklep o kontroli cen.

Berlin. — Zaradi popolne demon-taže nemške ladjedelnice v Kiel-u je ostalo 10.000 delavcev brez dela.

Jugoslavija je proslavila svoj največji praznik

Ljudski praznik delovnih ljudi

Dan republike so narodi Jugoslavije proslavili tudi z otvoritvijo 20 velikih objektov petletnega plana ter s pravim ljudskim veseljem in praznovanjem. Po praznično okrašenih trgih Beograda in vseh drugih večjih krajih države so se zbirale nepregledne množice. Več kot 20.000 ljudi je pozdravilo predsednika prezidija Ljudske skupščine FLRJ dr. Ivana Ribarja, ki se je udeležil slavnosti v vojvodinskem mestu Zrenjanine.

Prestolnica LR Makedonije, Skoplje, je obhajala obletnico republike z mogočno svečanostjo v gledališču, katere so se udeležili člani vlade, voditelji Partije, javni delavci, pisatelji in znani umetniki. Makedonska industrija in rudniki so izpolnili svoj letni proizvodni načrt, 13 delovnih kolektivov pa je bilo nagrajenih. Okoli 50 delovnih brigad in 800 članov Ljudske fronte je bilo prav tako nagrajenih, ker so izpolnili svoje proizvodne načrte pred sprejetim rokom.

V Cetinju, prestolnici LR Črne gore, so prav tako slavnostno obhajali Dan republike ter slavili najboljše delovne brigade Ljudske fronte.

Mogočne proslave so bile tudi v Zagrebu in Sarajevu, kjer so deset-tisoči delovnih ljudi slavili veliki praznik republike. V Zagrebu so na Trgu žrtev fašizma slovesno odprli muzej Narodne osvoboditve Hrvatske.

V Novem Sadu, glavnem mestu

Velenjski rudarji se borijo za izgradnjo socializma

Trd in nenehen boj za plan, za večjo proizvodnjo premoga, ki ga bjejo rudarji vseh premogovnikov, se z vsoto mogoče razvija tudi v velenjskem rudniku in kaže prav lepe uspehe. Te uspehe predstavljajo tisočere tone lignita, izkopane z velikim prizadevanjem jamskih kopačev — udarnikov in ostalega rudarskega kolektiva, predstavljajo jih nove udobne stanovanjske hiše, zgrajene s tisočeriimi urami prostovoljnega dela rudarjev in vse ostale nove gradnje, ki jih je postavil rudnik v prvih letih petletke.

Brigadni način dela

V prvem letu petletke so že začeli ustanovljati prve proizvodne brigade. Stari rudarji niso radi sprejemali načina dela, ki je pomenil zanje nekaj popolnoma novega, kar že niso poizkusili v vseh dvajsetih, tridesetih letih svojega jamskega dela. Zato v prvem letu z uvajanjem brigad še niso povsem uspeli. Lani pa so že ustanovili petnajst proizvodnih jamskih brigad in se je tako brigadni način dela polagoma ukoreninil. Rudarji, tudi starejši, so končno v praksi spoznali korist brigadnega načina in so ga sprejeli. Tako je bilo že lani veliko primerov visoko preseženih norm, novih večkratnih udarnikov.

Letos so začeli ustanovljati tudi v širšem obsegu proizvodne skupine tako imenovane mladinske številke. Te delajo večinoma na mehaniziranih odkopih in pri pripravah za kopanje premoga. Danes se najbolj obnesejo in dosejajo vidne uspehe.

Mehanizirana široka čela

Način širokega čela je odkopavanje premoga na dolgi fronti in obenem takojšnje zasipavanje izrabljenega prostora z gramozom. Po uspelem poizkusu, ki so ga izvedli že leta 1947, so že lani dejansko uvedli dve široki čeli. S tem so velenjski rudarji dokazali, da je mogoče tudi v rudniku lignita uvesti način kopanja s širokim čelom in so s tem ovrgli tr-

avtonomne pokrajine Vojvodine, sematskega osebja udeležili tudi številni ameriški kulturni delavci in zastopniki Amerikancev, jugoslovanskega porekla.

S slavnostnega zborovanja na Dunaju so poslali člani in nastavljeni jugoslovanskega predstavništva poslanico maršalu Titu, v kateri zatrjujejo povezanost z vodstvom nove Jugoslavije in obsojajo protirevolucionarno kampanjo Informbiroja.

Proslave so bile med drugim tudi v Vrbi ob jezeru, v Londonu, Parizu, Marseillu, Lyonu, Rimu, Pragi in mnogih drugih krajih.

Ob državnem prazniku je prejel maršal Tito nešteto pozdravov in pismem iz vseh krajev Jugoslavije, kakor tudi iz inozemstva. Tako so mu poslali pozdravna pisma med mnogimi drugimi jugoslovanskimi izseljenci v Egiptu, Braziliji, Belgiji, Mehiki, Kanadi in drugih državah.

Slavnostnega sprejema v New Yorku so se poleg zastopnikov diplo-

Proslave v inozemstvu

Jugoslovanski državni praznik so proslavljali tudi v inozemstvu, povsod kjer živijo Jugoslavlani in jugoslovanske manjšine, prav tako pa tudi vsa jugoslovanska zastopstva v tujih državah.

Slavnostnega sprejema v New Yorku so se poleg zastopnikov diplo-

Nemški socialisti proti zunanji politiki Adenauerja

Socialnodemokrat. stranka Nemčije je sklenila, da bo kljub poravnani spora med zveznim kanclerjem dr. Adenauerjem in predsednikom SPD (Socialnodemokratska stranka Nemčije) dr. Schumacherjem nadaljevala svojo kampanjo proti zunanji politiki vlade v Bonnu.

V svojem govoru, ki ga je imel dr. Schumacher zadnje nedeljo na socialnodemokratskem zborovanju v Düsseldorfu, je ponovno obtožil dr.

Adenauerja, da je kršil ustavo, ko je brez privolitve parlamenta podpisal pogodbo v Petersbergu, ki se nanaša na vprašanje Porurja in Posarja.

Poudaril je, da se njegova stranka ne more strinjati s tem, da se je zvezni kancler izrekel za odpoved Posarju in Porurju ter porurskemu statutu.

V zvezi z vprašanjem Porurja je dr. Schumacher izjavil, da mednarodna porurska oblast ne more uspešno delovati brez sodelovanja Nemčije.

London. — Britansko zunanje ministrstvo je uradno objavilo, da je angleška vlada sklenila, da uradno prizna kitajsko ljudsko vlado. Predstavnik zunanjega ministrstva so še pristavili, da datum priznanja ni v nikaki zvezi z odložitvijo del glavne skupščine OZN.

Ankara. — V turškem proračunu za leto 1950 je predvidena, kakor poroča finančni minister, vsota 458,2 milijona turških lir, to se pravi 31,24 odstotkov skupnega proračuna, samo za vojaške izdatke.

Hamburg. — Na številnih zborovanjih uslužbencev velikih hamburških podjetij so zahtevali ostavko dr. Adenauerja in izvedbo plebiscita proti podpisu porurskega diktata.

jo skupno že 220 hektarjev, od tega okrog 40 hektarjev orne zemlje. Na obeh posestvih redijo skupno blizu 100 glav živine, čez 200 svinj in 13 parov konj.

Da so zmanjšali stanovanjsko stisko, so v teh letih zgradili tudi trideset družinskih stanovanj in samski dom, ki še ni dokončan. Prav tako so si uredili lepo, moderno kinodvorano za vse kulturno-prosvetne prireditve. Za zboljšanje higienskih razmer v rudniku, gradijo letos veliko kopalnico, ki bo sodobno urejena.

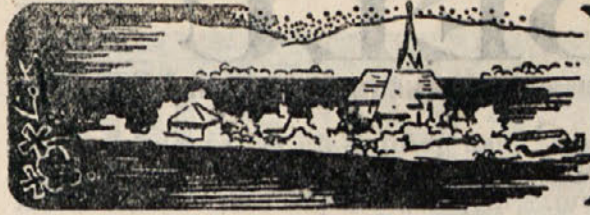
Najboljši rudarji — udarniki, ponos velenjskega rudarskega kolektiva

Številni rudarji velenjskega rudnika so se posebno izkazali pri delu in priborili naslov udarnika. Med najboljšimi so **Dominik Klančnik** in **Ivan Hriberšek** devetkratna udarnika ter še mnogo drugih. Številni rudarji neprestano presegajo normo za 20 do 35 % in se ne ustrašijo težav in in čestokrat nevarnega dela. Izpolnjujejo svojo dolžnost do ljudstva, ki se prebija preko vseh ovir, laži in klevet informbirojevskih držav ter stopa s trdnim korakom v socializem.

Taki so velenjski rudarji, med najboljšimi kolektivi v Sloveniji in taki so njihovi uspehi, ki so plod vztrajnega prizadevanja za izpolnitev plana, za dvig proizvodnje in življenjskega standarda v Jugoslaviji.

Rudniška ekonomija

Za zboljšanje preskrbe rudarjev je lani rudnik ustanovil svojo ekonomijo na posestvu Turnu, letos pa so ekonomiji priključili še novo posestvo Gorico, ki jim ga je prepustilo ministrstvo za kmetijstvo. Tako ima-

Po naši zemlji

OPOZORILO

čitateljem in prijateljem našega lista

Vse čitatelje in prijatelje našega lista opozarjamo, da bomo tudi letos objavili božična in novoletna voščila. Prosimo, da nam vsi, ki želijo preko lista poslati svojcem voščila za praznike, to sporočijo **najkasneje do 10. decembra 1949.**

V ta namen izpolnite spodnje vrstice in jih pošljite upravi. Kdor pa želi voščila s posebnim besedilom, naj to napiše na poseben list in ga prav tako pošlje na naslednji naslov:

Uprava „Slovenskega vestnika“
Celovec — Klagenfurt 2, Postschließfach 17

Ime	_____
Naslov	_____
Poklic	_____
Podpis	_____

sinjo ves, Bistrice v Rožu in okolico“, je bila ona med društvenimi ustanovitelji in potem vsa leta zvesta članica in prosvetna delavka. Rada je mnogo brala slovenske knjige in časopise ter je bila zelo izobrazena. Po naravi je bila bolj molčeča, toda kadar se je bilo treba postaviti za svoj narod, nikdar ni oklevala in je bila na mestu. In tako je sedaj sledila svojemu sotrpnu iz Frauenauchach, Tomažu Weissu — Lapušovemu očetu, in izročili smo jo na domačem pokopališču materi zemlji. Poživaj v miru, blaga žena, žalostnim zaostalim pa naše iskreno sožalje.

Namišljeni davčni revizor

Po mnogih krajih na Koroškem se je preteklo tedne klatil nek možki, ki se je izdajal za davčnega revizorja Pollerja in pobiral pri lahkomišelnih in lahkovernih kmetih tako imenovane zaostale davke, ki jih je na svoj način izračunaval, energično iztirjal. Mnogo kmetov, tudi iz našega ozemlja, je sleparju nasedlo in so šele pozneje na veliko svoje zažudenje in škodo zvedeli, da jih je opeharil prefrigan prevarant. Za sprejeti denar je izstavil potrdilo z besedilom „plačano“ in s podpisom „Poller“. Namišljenega „davčnega uradnika“ še do danes niso prijeli. Ker še vedno javljajo kmetje, da je bil ta ali oni osleparjen, opozarjamo naše ljudi, naj bodo previdni in ne dajejo svojega težko prisluženega denarja vsakomur, ki bi se priklatil v hišo, preden se popolnoma ne prepričajo, s kom imajo opravka.

riški konferenci skupno z vsemi ostalimi velesilami poteptala načela o enakopravnosti malih narodov. Na sestanku smo prišli vsi do spoznanja, da je naša pot le v Demokratični fronti delovnega ljudstva, ki se edina dosledno bori za ohranitev slovenskega naroda na Koroškem, za našo nacionalno svobodo in enakopravnost.

Svatne. Vas Svatne je gotovo vsem Slovencem znan kraj. Saj je tu vzcvetelo srce naše največje junakinje, „Miklove Zale“, ki bo ostala vsem Slovencem za vse čase kot simbol borbe in zvestobe. Prebivalci te vasi se pa le redko kdaj oglasimo v našem listu. Smo pač preveč zaverovani v vsakdanje delo in skrbi. Pa bomo zato sedaj v zimskem času zaostalo nadoknadili, da ne boste mislili, da smo kot tisti „dehur“, ki noč in dan žre knjige, od sebe pa ne da „najmanjše fige“. Smo po večini mali kmetje in kajzarji, ki bijemo težak boj za obstanek na naši revni rjavi zemlji. Zgaran človek pa le s težavo prime za pero. Samo po zemlji riti kakor krt pa tudi ne gre, posebno v sedanjem času je treba, da človek malo okoli sebe pogleda.

13. novembra smo imeli pri nas kar tri poroke naenkrat. Mladi Hanzelj Kajžnik pd. Strele v Svatnah je vzel v zakon pridno in brhko Anico Gabriel pd. Dobrnikovo v Svatnah in bosta sedaj gospodarila na lepi Strelčevi kmetiji, ki je znana že iz časa turških vpadov, prav tako pa tudi iz časov narodnoosvobodilne borbe našega naroda. Drugi ženin je bil Lipčev Franci iz Leš, ki si je izbral za družico Francko Fermovo rodom iz Bohinjske Bistrice na Kranjskem. Ker je nevesta znana kot dobra pevka, zato bi želeli, da bi tudi sedaj s svojim srebrnim glasom razveselila. Tretji ženin pa je bil naš vrli Jozej Štornik iz Leš, ki je pripeljal na svoj dom Lesjakovo Dinkijo iz Svaten.

Zelimo vsem mladim parom obilo uspeha in sreče v teh težkih dneh v borbi za svojo rodno grudo in da bi ostali vredni potomci starega Serajnika, Mirka in Zale. Vam neveste pa še posebno kličemo s Prešernom:

Bog živi vas Slovenke,
prelepe zlahtne rožice:
ni take je mladenke,
kot naše je krvi dekle.
Naj sinov
zarod nov

Iz vas bo strah sovražnikov!

Sele. V Selah smo dne 26. novembra t. l. praznovali kar dve poroki dveh mladih slovenskih parov. Eden od novoporočenih parov sta Dovjak Bartl in Mak Ljudmila. Bartl je delavec in tudi Milka je bila pridna kmečka delavka; s pridnimi rokami si bosta v skupnem življenju pridelovala svoj kruh, si pomagala na življenjski poti in skrbela za mladi naraščaj. Drugi par sta bila Mak Gregor in Jug Urška, zadnja hčerka spodnje Jugove hiše. Gregor je delaven, varčen in skrben značaj, zato si je s pridnostjo in lastnimi rokami zgradil hišico, kamor je popeljal svojo izvoljenko. Tudi Urška je vajena dela, ker je bila več let delavka pri kmetu Grossu, ki jo bo gotovo pogrešal.

Vsem štirim srečno čestitamo in želimo mnogo sreče!

Št. Jakob v Rožu. Lepušic Janez je bil kot gozdni delavec zaposlen pri sekanju lesa. Pred nekaj dnevi so ga zajele veje padajočega drevesa in podrle na tla. Domneva se, da je utrpel zlom hrbtenice in so ga morali prepeljati v beljaško bolnico.

Borovlje. Na obrežju ljubeljskega poloka so našli obešenega občinskega nameščena Hafnerja Janeza. Izvedel je samomor. Vzrok samomora je ta čas še neznan.

Podsinja ves. Zelo pogosto se je zadnjih šest mesecev bela žena oglašala v naši vasi. Kar osem smrtnih primerov moramo v tem času zaznamovati. Šest odraslih oseb in dva otroka sta umrla. Med temi, ki so nas zapustili, se bočemo posebej spominjati pd. Pavrove mame, ali kakor smo jo imenovali Pavrove babice, Lene Wieser. Bila je vrta in značajna naša žena. Leta 1942, v letih strahote in fašističnega nasilja, je bila skupno z ostalo Pavrovo družino izseljena in je morala v laborišču Frauenauchach prenašati vse bridkosti in trpljenje zlostne usode izseljencev. Napol slepa in zrahljanega zdravja je ta junaška žena krepko in potrpežljivo prenašala kruto krivico ter polna vere v zmago pravice čakala časa, ki je moral priti, da se je mogla vrniti nazaj v svojo drago vas, domačo, ki jo je ljubila z vsem srcem in preko tega ves trpeči slovenski narod. Taka je bila ta globoko zavedna žena. Že leta 1906, ko je bilo ustanovljeno eno prvih slovenskih kulturnih društev na Koroškem, „Pevsko in delavsko društvo za Pod-

verig, električnih vozičkov, nakladalna in razkladalna dvigala, vodne in zračne sesalke, črpalke za petrolej in olje. Treba nam je strojev za gradnjo poslopij, cest, dalje raznih ekskavatorjev, vrtnih strojev in kemičnih aparatov, poljedeljskih strojev ameriškega tipa itd. Kdo bi jih preštel! Potrebna nam je cela armada strojev za kopanje železne rude in premoga, kamionov, raznih zidarskih, poljedeljskih, tkalnih, kemičnih, mlinskih in strojev za izdelovanje obuvala. Po prvotnem načrtu bi se morala proizvodnja strojev povečati tri in polkrat. Toda ta dvig bo dosežen že leta 1931. leta. Na koncu petletke bo proizvodnja strojev osem do desetkrat večja.

Nekateri stroji bodo pridobivali surovine: rudo, premog, pesek, kamen. Drugi bodo prevažali te surovine v tovarne, tretji bodo delali v tovarnah, to se pravi, da bodo predelovala iz surovin blago. Četrti bodo delali v sovhojih in kolhozih, ki nas bodo oskrbovali z žitom.

Vsaka tovarna za izdelovanje strojev bo morala izdelovati na tisoče strojev letno. Mnogo je strojev, ki jih doslej še nismo izdelovali pri

nas, zdaj pa jih bomo. Doslej nismo izdelovali kombajnov, avtomobilov, vrtnih strojev, električnih vozičkov, sejalnikov, traktornih plugov, pisalnih strojev, cestnih strojev, pnevmatičnih kladiv. Ustvarili bomo morali na stotine novih industrij. To pa ni tako lahko. Novemu delu se moramo najprej priučiti.

Težke naloge so pred nami: ustvariti nove industrije in povečati za mnogokrat izdelovanje strojev. Vse leningrajske tovarne skupaj stanejo 700 milijonov rubljev. Za popravilo teh tovarn in za izgradnjo novih bomo v petih letih izdali še okrog 700 milijonov.

To se pravi, da bomo v petih letih zgradili tako rekoč še en Leningrad.

V petih letih bomo imeli dva Leningrada in tri Urale, dve Ukrajini.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624-4; Za vsebino odgovarja: France Kosutnik. Tiska: Robitschek u. Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se posiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

Rožek. V nedeljo, dne 27. novembra t. l. smo imeli pri nas povolivni sestanek Demokratične fronte delovnega ljudstva. Kot referent je prišel sekretar DFDL tov. Karl Prušnik — Gašper, ki nam je govoril o našem položaju po volitvah in nakazal vzroke, zakaj smo koroški Slovenci ostali brez zastopstva v deželnem zboru. Poudaril je, da nam je danes bolj kot kdaj koli poprej potrebna strnjena in enotnost v borbi za naš nacionalni, gospodarski in kulturni napredek. Za dosego tega se bo tudi nadalje dosledno borila DFDL. To nam jamči njen program in prav posebno še njene zahteve, ki jih je postavila za ohranitev slovenskega naroda na Koroškem.

Tov. Prušnik je nadalje govoril o umazani gonji Informbiroja proti naši matični državi. Kaj hoče Jugoslavija? Jugoslavija hoče ostati samostojna država, živeti v miru in graditi socializem.

Napori jugoslovanskega delovnega ljudstva za izgraditev socializma kljub blokadi vzhodnih držav nam jasno pričajo, da je vsa informbirojevska gonja le kleveta in laž. Vse inozemske delegacije, ki so doslej bile v Jugoslaviji, so se lahko na licu mesta prepričale o silnem delovnem poletu, o velikih naporih jugoslovanskih delovnih ljudi za izvedbo gigantske petletke. Jugoslovansko ljudstvo danes ve, da gradi, da dela zase, za svoje blagostanje. Na vse informbirojevske klevete in laži odgovarja s svojim delom. Novatorji, racionalizatorji in udarniki z globoko zavestjo dan za dnem z visokim preseganjem norm pobijajo te klevete. Zavedajo se, da je to najboljši odgovor sovražnikom.

Po izvajanjih tov. Prušnika se je razvila živahna diskusija, v kateri smo se razgovorili o vsem, kar nam je ležalo na srcu. Vsakomur so se odprle oči, vsakdo je spoznal, da ni Jugoslavija tista, ki nas je prodala, temveč Sovjetska zveza, ki je na pa-

Koledar Slovenske Koroške

Prihodnji teden bo izšel v založbi Slovenske prosvetne zveze

KOLEDAR SLOVENSKE KOROŠKE
Ze zadnji dve leti si je s svojo pestro vsebino pridobil številne prijatelje in smo prepričani, da mu bo tudi letos široko odprta pot v naše slovenske domove.

Slovenska prosvetna zveza

M. ILJIN

POVEST O VELIKEM

NAČRTU

3. Dva Leningrada in trije Urali

Prvo, kar je potrebno, so stroji, parna kladiva, kovni stroji, kompresorji, škarje, žage.

Toda ako hočemo spraviti v delo te stroje, moramo imeti najprej pogonske stroje: parne in vodne turbine, Dieselove in električne motorje.

Ali jih imamo?

Malo.

Pogonskih naprav imamo manj kakor izdelovalnih strojev. Na koncu petletke moramo imeti šestkrat toliko izdelovalnih strojev, kakor jih imamo sedaj. Parnih turbin pa je treba napraviti enajstkrat toliko! tudi vodnih turbin moramo napraviti veliko število. Na koncu petletke jih moramo imeti devetkrat toliko, kakor jih imamo sedaj.

To je velikanska naloga. Toda moramo jo izvršiti.

Sicer se nam podre ves načrt.

V načrtu imamo graditev velikih števila vodnih in parnih električnih central. Za vsako bomo potrebovali več turbin.

Tudi parnih kotlov imamo premalo. Pa še te, ki jih imamo, bi bilo treba zamenjati. V naših tovarnah imamo stare kotle, ki so bili še v prejšnjem stoletju narejeni. Na vsakih deset kotlov pridejo trije stari nad 25 let.

Stroj pa živi manj časa kakor človek. V 25 letih je kotel že star.

Starce pošljemo v pokoj! Pretopili jih bomo v Martinovih pečeh. Na njihovo mesto pa pridejo novi, močnejši in odpornejši kotli.

Treba nam je še mnogo drugih strojev. Treba nam je lokomotiv, parnikov dvigalnih strojev, tekočih

ŽENA V BORBI IN DELU

ZA NAŠE GOSPODINJSTVO

Klali bomo

Nujno potrebno je, da zna kmečka gospodinja s svinjskim mesom prav ravhati, da ga ohrani dobrega, zdravega in okusnega. Vedeti mora, kako se koljajo prašiči, kako je treba meso osoliti, prekajati in shranjevati.

Klanje: Najprimernejši čas za klanje je pač zimski čas, ker se meso v mrazu ne spridi tako kmalu in se tudi lahko prekadi. Ob tej priložnosti mora gospodinja že dan poprej pripraviti mnogo posode, dišav, nabrušenih nožev in suhih drv, da ne bo na dan koline zadrege. Prašiču ne damo prejšnji večer več jesti. Ko prestrezamo zaklanemu prašiču kri v snažno posodo, jo neprenehoma mešamo, da se nam ne strdi. Važno je tudi, da kožo lepo in previdno odstranimo, da nima zarev.

Kako porabimo posamezne kose: Glavo skuhamo in sesekamo med klobase ali pa jo damo s kislim hrenom na mizo. Lahko jo pa damo tudi v razsol in jo prekadimo.

Iz nog skuhamo žolico (sulco).

Iz flama naredimo mesene klobase.

Jezik, dva kosa reber, dva vratnika, dve pleči in dve gnjati denemo v razsol. Zarebnice in hrbljice porabimo sveže ali pa jih prav tako denemo v razsol. Lahko pa seveda poljudno uporabljamo meso.

Meso denemo v razsol šele drugi dan, ko se je že popolnoma ohladilo. Tako se nam ni treba bati, da bi se pri kosti začelo kvariti. Kako pripravljamo razsol in kako ravnamo z mesom med razsoljevanjem in prekajanjem, ne bomo tu ponavljali, ker uporablja pri tem vsaka gospodinja razne načine. Navajamo le še nekaj novih navodil.

KRVAVE KLOBASE

Skuhaj samo na pol mehko 1 l dobro oprane kaše. Splakni jo z mrzlo vodo in deni hladit. Dobro sesekaj četrt kuhane prašičje glave, pol pljuč in srce. To prideni že hladni kaši, nato še kroznik oevirkov, 1 do dve žlici v masli prepražene čebule, drobnno zrezanega peteršilja, 1 do 2 žlici majorana, ravno toliko soli, poldrug liter krvi in en liter juhe, v kateri si kuhala glavo. Vse to dobro zmešaj, zmes naj bo gostljata. Prideneš tudi lahko nekaj dišav. S to zmesjo napolni čreva in naredi

primerno velike klobase. Kuhaj jih v vreli vodi kakih 10 minut. Da poznaš, če je klobasa kuhana, vtakni vanjo špičast klinček — zobotrebec ali špiljo: če priteče kri, še ni kuhana, če pa priteče voda, je kuhana. Poberi klobase iz vode ter jih takoj položi v mrzlo vodo, da se ohladi. Nato jih položi na deske, ali če so okrogle, obesi na palice in deni na hladen prostor.

Kako topimo mast

Slanino zrežemo na enakomerne koščke. Če so nekateri debelejši kot drugi, se ne cvrejo enakomerno — drobni se hitreje zarumenijo, medtem ko so debeli še beli. Lahko pa zrežemo slanino s strojčkrom, tedaj se lepo in enakomerno raztopi, nimamo pa debelih, tako priljubljenih oevirkov za beljenje žgancev in kislega zelja.

Zrezano slanino denemo v kozico, pridenemo zajemalko vode, da se slanina ne pripali, nekoliko soli (nikar preveč) pol čebule in morda še lavorjev list. Premešaj, da se sol raztopi, potisni kozico na štedilnik

ali ognjišče ter previdno cvri. Večkrat pomešaj, zlasti proti koncu cvrenja. Ko so oevirki bledorumeni, odstavi kozico, mast odlij ali jo preceedi. Lahko pa tudi z oevirki vred vlijesh v primerno posodo — dežo.

Primerne deže so iz pocinkane pločevine ali emajlirane. Lesene niso primerne, ker vpijajo preveč masti, v njih postane mast rada žaltava.

Pripravimo si tudi nekaj tako imenovane sladke masti in sicer takole: zrezano slanino denemo v kozico brez vsakih dišav. Namesto z vodo zalijemo z mlekom — samo toliko, da se ne pripali. Ko se do dobra sevre, jo precedimo, oevirke dobro stisnemo in jih po potrebi osolimo. Tako pripravljeno čisto mast uporabljamo za vse vrste močnatih jedil namesto masla.

Prekajeni prašičji vratnik

Enemu ali več prašičjim vratnikom odreži kosti ter meso dobro podrgni soljo, solitrom, česnom ali po prom. Za 5 kg mesa zadostuje četrt kilograma soli in 5 gramov solitra. Nato deni vratnik v leseno ali prstenosodo, ga malo obteži in pusti šest do osem dni, medtem ga vsak

dan obrni. Nato zavij vsak kos v dobro izpran in obrnjen mehur, zašij in položi na primerno desko. Deski naredi dve zanki in tako obesi v dim za tri ali štiri dni. Medtem obrni kose vsak dan tako, da bo zgornja stran spodaj in obratno. Potem obesi vratnik še na zrak in odstrani desko. Ko se dobro posuši, ga shrani na suhem, zračnem prostoru. Kadar ga potrebuješ, nareži kakor salamo, mehur seveda odvij kadar režeš, potem spet zavij.

Salame

Zreži na drobne kocke 10 kg mesa bolj starih prašičev, najbolje od gnjati ali plečet, mast in žile odstrani. Na meso potresi 30 dkg soli, 1 dkg solitra, dve žlici stolčenega popra, glavico zrezanega in stolčenega česna ter dva kg sveže, na kocke zrezane in s 6 dkg soli potresene slanine. Vse to dobro zmešaj, da postane meso trdo. Potem zreži debela goveja čreva na primerno velike kose, zaveži jih na enem koncu z vrstico ter jih napolni prav na gosto z mesom. Nabodi potem črevo z iglo, da gre sapa ven ter jih zaveži še na drugem koncu in ovij z vrvico. Salame deni za tri do pet dni v dim. Potem jih obesi na zračnem prostoru. Ko so dobro suhe, jih podrgni z oljem, kateremu si primešala nekoliko soli in česna, povaljaj jih v ajdovi moki ter obesi na hladen in zračen prostor.

Namesto samega prašičjega mesa vzameš lahko polovico govejega, seveda brez loja in brez žil. Salam ne delaj spomladi, ko je že gorko, ampak pozimi, ko je hud mraz.

Praktični nasveti

Kadar pečemo klobase, jih prej pomočimo v krop in tako se ne bodo razpokale.

Ako si jajca pretrdo kuhala, to še ni nič hudega. Položi jih za pol minute v mrzlo vodo, pa bodo postala mehkejša.

Kadar kuhaš krompir, prideni nekoliko pecivnega praška, pa bo krompir bolj močnat in bel. Staremu krompirju pa prideni sladkor, pa bo imel okus kot nov.

Zmrznjenega krompirja ne smeš zavreči. Olupi krompir in ga daj v lonec brez vode. Pristavi na ogenj ter lonec pokrij tako, da ne bo para uhaljala. Krompir se bo skuhal v lastni sopari in bo imel okus kot nov.

OTROK IN KNJIGA

Otrok je kakor preorana in izčiščena zemlja spomladi, v kateri vzkali vse, kar pade vanjo; dobro ali slabo, kleno zrno ali osat. In knjiga je kakor pehar, do roba poln semena, ki na lažno ledino trosi dobro ali zlo.

Dobra knjiga odkriva poglede na svet v preteklosti in sedanjosti, vodi pa tudi domišljijo v bodočnost. Izoblikuje človekovo notranje življenje, krhi ostrine strasti in vsaja v človeka vse lastnosti, ki so mu potrebne, da postane koristen član človeške družbe.

A knjiga iz katere črpa človek svoje znanje, ob kateri se širi njegov duhovno obzorje, ob kateri se gradi in pripravlja za življenje, — ta knjiga ni le tiskana. Najprej stopi pred otroka kot knjiga življenja, ki ga obdaja, nato kot beseda matere in soljudi in šele nazadnje kot tiskana knjiga.

Prva knjiga iz katere otrok bere, je knjiga brez besed . . .

To je knjiga narave in otrokove okolice, so igranje in nešteto drobnih predmetov, po katerih segajo njego-

ve drobne ročice; so majhne in večje živali, ki stopajo pred njegove oči. Vse to mu govori, se mu razkazuje, ustvarja v njem preproste pojme, ga razburja, vzbuja v njem veselje ali strah. V začetku ta knjiga še ne ureja otrokove duševnosti, ne vzbuja v njem še čustev, ki so oblika odraslega človeka. Saj dete ob vsem kar ga obdaja, uveljavlja svojo sebičnost, nad vsem skuša sprostiti svojo trmo in jezo. S kruto temeljitostjo in kakor zatopljen v zabavno igro trga nožice živalim in je globoko užaljen, če ga nepremišljena mati zaradi tega klecne po roki; navija uhlje malemu kužku in se čudi ali celo veseli, če kuža od bolečine zacvili; sam sit, vzame lačnemu sovrstniku kruh iz rok, ne meneč se za njegovo vpijoče ugovarjanje; brez vsakršnega vzroka sune svojega mladega tovariša v prsi, da pade vznak na trda tla, in ne more razumeti, zakaj ta tako strašno joka. Šele kasneje, kadar je že sam občutil bolečino, lakoto, krivico, šele tedaj se mu odpre nova stran te knjige, ki pričinja graditi tudi njegovo notranje življenje. (Se nadaljuje)

Nato se je zagledal ven v sončni zimski dan. Tja je pogledal tudi Petruhu. Čudno lep se mu je zadel ta zimski dan, kot bi gledal skozi okno v noko daljno obljubljeno deželo. Sončni žarki so se lomili po srežastem vejevju parka, po njem so skakale drobne zepce in malo da nisi čul njih drobnega živkanja v sobo, tako tiho je postalo v njej.

Kot bi se prebudil iz sna in se odložil, je Malgaj udaril s svojo orjaško pestjo po mizi:

„Res, počakajmo, da vidimo!“ In obrnjen proti Petruhu je dejal: „Ti ostaneš tu. Narednik, odvedi ga!“

Narednik Kotnik je vstal in odvedel Petruha iz sobe, pa se takoj vrnil.

„Gospod nadporočnik, njegova mati čaka zunaj!“

„Preklete babe!“ je odurno zaklel Malgaj; toda kot bi mu bilo žal, je takoj mehko pristavil: „Naj vstopi!“

Močivka je vstopila. Tudi ona je že čula o tem vseмогоžnem Malgaju. Nekateri so ga hvalili, drugi so govorili o njem slabe reči, verjeti pa je hotela le svojim očem in zato ga je pozorno pogledala. Toda priznati si je morala, da ga ni odkrila.

Malgaj je bil takih reči že vajen. Ko so zapirali talce, so prihajale na grad žene, otroci, starši in po hodnikih sta se razlegala jok in kletev.

Visoko vzravnan je mati Močivka molče obstala pred njim. To zadržanje je izzvalo nadporočnika, da je prišel on:

„Mati, vaš sin mora ostati tu!“

„Zakaj?“ Močivkin glas je bil trd kot puščica.

„Zapleten je v Gnidovo reč. Obdolžen je uboja in dokler preiskava ne dožene resnice, ga moramo pridržati.“

„On ga ni ubil!“

„Tea ne trdim jaz, tako ga dolžijo!“

„Avstrija mi je pobrala moža, Jugoslavija je komaj tu, pa mi že jemlje sina, ki bi mogel nadomestovati očeta! — Kakšna pravica je to?“

Malgaj se je ugriznil v ustnice, potem je vstal in rekel:

„Mati, pomirite se! Sin mora ostati tu, toda rečem vam, da se vam ni treba nič bati. Tudi jaz ne verjamem, da ga je ubil vaš sin. Preiskavo pa moramo voditi, ker to ne gre, da bi se ubijali ljudje na tak zverinski način, četudi so bili naši nasprotniki. Pojdite mirno domov.“

Močivka ga je še enkrat pomerila z očmi, potem je rekla:

„Ali mi daste roko?“

„Dam!“ Malgaj je iztegnil dlan in stisnil njeno raskovo roko. Topel, domač občutek ga je spreletel pri tem in ko je Močivka odhajala iz sobe, se mu je zdelo, da je napravil dobro delo.

Na hodniku je Močivka stopila k

Petruhu, mu krepko pogledala v oči in rekla:

„Jaz grem, a ti se ne boj! Ne boj se in ne pozabi na boga!“

Petruha je odgnal vojak po dolgih hodnikih v kletišče, kjer ga je zaprl v prostor, ki je bil pol klet, pol soba . . . Eno samo okno je bilo visoko pod obokom; skoznje ni bilo videti drugega kot snežno plast, ki ni bila odkidana. Polovica kleti je bila pol metra na debelo nastlana s slamo, a na njej so ležali kupi vojaških koev. Razen dolge klopi ni bilo v prostoru nobenega drugega pohištva, le velika železna peč je stala v kotu, poleg nje pa kup drv.

Vojak, ki ga je prignal, se je mrmraje ogledal po prostoru, potem pa izvlekel škattljo vžigalic, jih dal Petruhu in rekel:

„Zaneti si, kjer je luknja preklete mrzla.“

Potem je zaklenil vrata in odšel. Petruhu je ostal sam — prvič v ječi.

Vse, kar se je z njim zgodilo, je prišlo tako naglo, tako iznenada, da še ni utegnil vsega dobro razumeti. Težka omotica je ležala nad njim, a skoznjo je občutil zavest, da je nedolžen, da se mu godi krivica. In ne

(Dalje)